

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, dr. Hazai Ágnes jogtanácsos által képviselt **Budapesti Rendőr-főkapitányság** (1139 Budapest, Teve u. 4-6.) felperesnek dr. Tóth László ügyvéd és dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd által képviselt alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. február 2. napján kelt 19. P. 25.754/2008/9. számú ítélete ellen a felperes 2010. május 26. napján 10. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Rész- és közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla megállapítja, hogy a 2006. szeptember 18. napján a Magyar Televízió Budapest, V. kerület Szabadság téri székháza előtt lezajlott rendezvény során a felperes tárgyi eszközeiben bekövetkezett károk miatt az alperest a károkozókkal egyetemleges felelősség terheli.

A felperest mentesíti az elsőfokú ítéletben írt perköltség megfizetése alól.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasító ítéleti rendelkezést helybenhagyja.

A rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A felperes 2007. január 19. napján fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemmel élt az alperessel szemben, melyben 9.950.453 Ft, ennek 2006. december 29. napjától számított kamatai megfizetésére kérte kötelezni, mert a 2006. szeptember 18. napján a Budapest, V. kerületi Szabadság téren lezajlott demonstráció szervezőjeként a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) 13. § (1) bekezdése alapján kártérítési felelősséggel tartozik a Magyar Televízió székházát biztosító rendőrök személyéhez kapcsolódó és a felperes technikai eszközeiben keletkezett károkért. Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a keresete alapjául azt adta elő, hogy 2006. szeptember 18-án 21 óra után a Magyar Televízió székháza előtt lezajlott rendezvény a Gytv. hatálya alá tartozott, melynek

szervezője az alperes volt, és mert a rendezvény a felperesnek anyagi kárt okozott, a Gytv. 13. § (1) és a Ptk. 339. § (1) bekezdései alapján az alperes az okozott kár és annak kamatai megtérítésére köteles. Az alperes azáltal fejtett ki aktív tevékenységet a Szabadság téri demonstráció létrehozásában, hogy miután a Magyar Televízió épületéből először eredménytelenül távozott, mert a petíciót nem olvasták be, nyilvánosan kijelentette, hogy a Kossuth téri tüntetőknek ezt elmondja, és felszólítja őket, hogy jöjjenek át a Szabadság térre. Ez megtörtént, miáltal a felperes szerint az alperes közölte az új rendezvény célját, helyét és azt, hogy mit szándékoznak tenni. A perrel érintett esemény ún. spontán tüntetésnek minősült, de mert a Gytv. 3. §-a spontán tüntetést nem sorolja fel olyanként, mint amire a törvény hatálya nem terjed ki, ez annyit jelent, hogy a Gytv. kiterjed az ún. spontán demonstrációkra is. Ezt alátámasztja a 75/2008. (V. 29.) AB határozat is. Az ún. spontán rendezvényeknek is lehet szervezője, akire viszont kiterjednek a Gytv. szervezőkre telepített feladatai és a mögöttes felelőssége. A jogalkalmazói gyakorlat és a nemzetközi bírósági ítéletek alapján a spontaneitás nem a szervező hiányát, hanem a bejelentés hiányát jelenti. A rendezvények jellemzői, hogy azokon több személy vesz részt, így az ő összehívásuk, továbbá a demonstráció céljának, a napirendi pontjainak meghatározása egy spontán demonstrációnak is jellemzője lehet. A szervezési tevékenység egy aktív, kezdeményező, fenntartó magatartás, amely az adott személyek csoportját valamilyen cél érdekében befolyásolja, valamilyen cél érdekében meghatározott magatartás tanúsítására ösztönzi. Az alperes szervezői tevékenysége egyrészt a rendezvény létrehozásában valósult meg, ő hívta át a Kossuth téren egybegyűlt tömeg egy részét a Szabadság térre, és nem vitathatóan a beszéd hatására ment át a tömeg. Vagyis az alperes aktív magatartása nélkül a Magyar Televízió székháza előtt nem lett volna demonstráció. Az alperes a Szabadság téren is kifejtett szervezői tevékenységet, így felszólalt, átadta a petíciót az illetékes személynek, több esetben felhívta a tüntetőket, hogy tegyenek eleget a rendőri felszólításnak. Az alperes a Szabadság téri rendezvény során több alkalommal is olyan személyként tűnt fel, mint aki képes irányítani a résztvevőket, rájuk hatást gyakorolni. A rendőrök is úgy kezelték, mint aki a rendezvény lebonyolítása szempontjából fontos személy, aki tud hatni a tömegre. Mindez szervezői tevékenységre utal. Állította, hogy nincs különbség a szervező feladatai között aszerint, hogy bejelentett vagy be nem jelentett rendezvényről van-e szó. Az utóbbi esetén azonban a szervezőt fokozottan terhelik a rendezvény megszervezésével, annak békés lefolyásával kapcsolatos feladatok éppen azért, mert a rendőrség nem tud felkészülni a rendezvény biztosítására. A Gytv. 12. § (1) bekezdése értelmében a szervező köteles intézkedni a gyülekezés feloszlatásáról, ha a rendezvény elveszíti békés jellegét. A Szabadság téri rendezvény esetén ez történt, rombolásba fordult át. A Gytv. a békés gyülekezés szabadságát védi, de nem zárható ki a demonstráció esetén a károkozás. Az alperessel szemben folyamatban volt szabálysértési ügyben meghozott határozatról kifejtette, hogy az eljáró bíróság kizárólag az adott szabálysértés megvalósulását vagy annak hiányát vizsgálhatta. A megszüntetésnek nem az volt az oka, hogy a szabálysértési ügyben eljáró bíróság azt állapította volna meg, hogy az alperes nem volt szervezője az adott eseménynek, hanem hogy szervezőként tévedésben volt. A Kossuth téri és a Szabadság téri rendezvényt egymástól elválasztandó, két külön eseménynek

minősítette. A felperes a Kossuth téren zajló demonstrációt nyilvánította választási gyűlésnek, ami nem tartozik a Gytv. hatálya alá, az akkori főkapitány és kommunikációs vezető is csak a Kossuth téri tüntetésről nyilatkozott ilyen értelemben. A Szabadság téren semmiféle választási gyűlés nem volt, ott egy új rendezvény megtartása történt, ami a Gytv. hatálya alá tartozott. Álláspontja szerint a Szegedi Városi Bíróság 2. Szt. 979/2007/2. számú végzése is azt támasztja alá, hogy a Magyar Televízió székháza előtti rendezvény a Gytv. hatálya alá tartozott, hiszen ennek hiányában nem mondhatta volna ki a bíróság az alperes jogban való tévedését. A demonstráción történt károkozást köztudomásúnak minősítette. Ha a károkozó nem azonosítható be, és ezért felelősségre sem vonható, a jogrendszer egyetlen válasza a szervező kártérítési felelősségének megállapítása. Neki ugyanis lehetősége van, hogy a károkozást megelőzze, és ha ezt nem teszi meg, nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A felperesnek közrendvédelmi feladatai vannak, ami azonban nem jelenti, hogy aki e feladat ellátása során neki jogellenesen kárt okoz, ne lenne köteles a kárt megtéríteni.

Az alperes ellentmondással élt, melyben előadta, hogy 2006. szeptember 18. napján a Kossuth téri demonstráció spontán szerveződött. A felperesnek a demonstrációval egyidejű közleményei szerint a rendezvény - minthogy kampány időszakban zajlott -, nem igényelt előzetes bejelentést. Ez annyit jelent, hogy a demonstráció sem a Kossuth téren, sem az Magyar Televízió székháza előtt nem ütközött a Gytv. rendelkezéseibe, a demonstráció még a felperes szerint sem volt jogellenes. Ha pedig nem ütközött a Gytv. rendelkezéseibe, akkor nem alkalmazható sem a Gytv. 11. § (1), sem a 13. § (1) bekezdése. Mindazonáltal tagadta, hogy az általa kifejtett tevékenység szervezőinek minősülne, és már ez okból sem lehet egy sorban felelős a tényleges károkozókval, minthogy ő maga egyébként semmiféle kárt nem okozott. Kifogásolta, hogy a fizetési meghagyás a kár összegszerűségét nem részletezte, melyre tekintettel e tárgyban védekezést nem tud előterjeszteni. Érdemi ellenkérelmében jelentőséget tulajdonított a Szegedi Városi Bíróság 2. Szt. 979/2007/2. számú végzésében foglaltaknak, mely szerint a jogellenességben való tévedés kizárta a szabálysértési felelősségét. A tévedésre alapos ok indította, hiszen a felperes részéről olyan nyilatkozatok hangzottak el, hogy az adott esemény nem esik a Gytv-nek a bejelentési kötelezettséget szabályozó rendelkezése alá, minthogy választási gyűlésről volt szó. A Szabadság téri esemény is választási gyűlésnek minősült, abban az időben maga az alperes is ekként minősítette. Ezért az adott eseményre a Gytv. hatálya nem terjed ki, ezáltal az abban meghatározott szervezői felelősség sem értelmezhető. Ennek az álláspontnak az el nem fogadása esetén az Alkotmánybíróság határozata alapulvételeivel csak a lehető legszűkebb értelemben vett spontán tüntetésnek minősíthető, melynél előzetes meghirdetés, szervezés nem történt. A szabálysértési eljárásban megállapították az alperes vonatkozásában a jogellenesség hiányát, azon jogellenességét, ami a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti kártérítési felelősség egyik feltétele. Vitatta egyben a károkozást, illetve hogy az adott esetben harmadik személynek okozott kárról lehetne beszélni. A rendőrség mozgatásával, bevetésével kapcsolatban keletkező költségek, a rendőrség eszközeiben bekövetkezett értékcsökkenés az adott összefüggésben kárként nem értékelhető,

mert a felperesnek a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. §-a értelmében általános közrendvédelmi kötelezettsége van. Amikor a tüntető ebben a minőségében a rendőrrel találkozik, akkor a rendőrség munkatársa nem minősül kívülálló, harmadik személynek, hanem államhatalmi szervként közrendvédelmi feladatait látja el. Hivatkozott továbbá azon alapelvre, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. A 2006. szeptemberi eseményeket feltáró különböző jelentések egybehangzanak, miszerint a felperes részéről nem tették meg mindazokat a szükséges lépéseket, amelyek a rendőrség részéről az általában elvárható magatartásnak megfelelnek. Ha tehát a felperes hibákat vétett, az abból eredő kárát másra nem háríthatja át. Ha a bíróság arra az álláspontra helyezkedne, hogy az adott esemény a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény lett volna, vizsgálni kell a szervezői magatartást. Az alperes az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította, a tömeg magatartásáért többletfelelősség nem terheli. Előadta, hogy a Kossuth téri gyűlés önszerveződéssel jött létre, annak létrejöttében nem vállalt szerepet, egy tőle függetlenül összeállt tömeg előtt tette meg a felhívását, hogy a petíció át nem vételére figyelemmel menjen át a tömeg vagy annak egy része a Magyar Televízióhoz. Az úgy mond szervezés legfeljebb a Kossuth téren kezdődhetett el (19. P. 21.262/2007/3. jegyzőkönyv 4. oldal 3. bekezdés). Az alperes egyébként nem volt szerzője a petíciónak, azt a spontán szerveződő tömegtől kapta. A Szabadság téri demonstráció során sokan, sokféle célt kívántak elérni, bár közös cél a petíció beolvastatása volt, e tekintetben az alperes csak egy volt a demonstrálók közül. Vitatta azt a felperesi előadást, hogy a szabálysértési ügyben eljáró bíróság megállapította volna szervezői minőségét. Annak az álláspontjának is hangot adott, hogy a Gytv. 13. § (1) bekezdése szerinti felelősségi alakzat kizárólag az előre bejelentett rendezvények esetében értelmezhető. A felperes tévesen és megalapozatlanul állítja, hogy amikor az alperes hívására átment néhány ezer ember a Magyar Televízió székháza elé, az alperes közölte volna a tömeggel az új rendezvény célját, helyét és azt, hogy mit szándékoznak tenni. Nem új rendezvényről volt szó, a Magyar Televízió székháza előtti felvonulás a Kossuth téri tüntetés szerves részét képezte. Az alperes magatartása semmilyen szinten nem meríti ki a Gytv. szerinti szervező fogalmát, ezért e minőségből eredő felelősség sem terheli. De álláspontja szerint a be nem jelentett tüntetésnél nem valósulhat meg a szervezői felelősség, mert hiányoznak azok a garanciák, amelyek a bejelentett demonstráció esetében működhetnek. A rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendeletben szabályozott, a szervező és a rendőrség közötti együttműködés a spontán demonstráció esetén nem jöhet létre. Ez is a jogi szabályozás hiányosságára utal, melynek következménye az alperesre nem hárítható át. A szervezőnek csak akkor lehet felelőssége, ha biztosítottak számára a rend fenntartásának lehetőségei akár a rendőrséggel való együttműködés keretében, ezek a keretek azonban egyáltalán nem voltak adottak. Végül a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti kártérítési felelősség felróhatósági eleme hiányára hivatkozott, mely nézetét az alapeljárásban tanúként kihallgatott rendőrök nyilatkozata is alátámasztotta. Nem hatott közre abban, hogy a demonstráció elveszítette békés

jellegét, nem tanúsított a károkozó magatartást erősítő, a károkozókat buzdító tevékenységet, mindent megtett az események konszolidálása érdekében.

A Fővárosi Bíróság 2010. február 2. napján meghozott 19. P. 25.754/2008/9. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesi képviselők részére egyenként 370.000 Ft - 370.000 Ft perköltséget. A le nem rótt 597.000 Ft kereseti illetékről akként rendelkezett, hogy azt a felperes illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli.

Ítéletének jogi indokolásában elsőként ismertette az Alkotmány 2. § (1), 7. § (1), 8. § (1), 61. § (1), 62. § (1) bekezdéseit, a Gytv. 1. §-át, 2. § (1), (2), (3) bekezdéseit, 3. §-át 4. § (1), (2) bekezdését, 5., 6. és 7. §-át, 12. § (1), 13. § (1), (2) bekezdéseit, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 43. § (1) bekezdését. A jogszabályi rendelkezésekre alapozva megállapította, hogy a rendezvény szervezőjének az tekinthető, aki bejelentési kötelezettségének eleget kell hogy tegyen. A szervező határozza meg a rendezvény célját, napirendjét, kezdésének és befejezésének várható időpontját, helyszínét, útvonalát, a résztvevők várható létszámát, biztosítja a zavartalan lebonyolításhoz szükséges számú rendezőt. A szervező közli elérhetőségének adatait. A szervező köteles a rendezvény feloszlására az esetben, ha a résztvevők magatartása a rendezvény törvényességét veszélyezteti, és a rend más módon nem állítható helyre. Felhívta a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 9. § (2) bekezdését, 12. § a), b), f) pontjait, melyek szerint a rendezvény szervezőjének folyamatosan kapcsolatban kell állni a rendezvény biztosításában részt vevő rendőri erő képviselőjével, ez tehát a szervezői tevékenység további kritériuma. Az alapeljárás elsőfokú szakaszát követően hozta meg az Alkotmánybíróság a 75/2008. (V. 29.) AB határozatát, melyben megkísérelte a köztéri békés gyülekezés, illetve a spontán gyűlések definiálását. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a közéleti célú békés megmozdulások az Alkotmány által elismert gyülekezési jog körébe tartoznak. Az együttes, nyilvános véleménykifejezés joga mindenkit megillet függetlenül a gyűlés szervezettségétől, a gyűlésre okot adató közéleti esemény jellegétől és idejétől. A gyülekezési jog kiterjed az előzetesen szervezett rendezvényekre, köztük az olyan békés rendezvények megtartására, amelyekre a gyülekezésre okot adó esemény miatt csak rövid időn belül kerülhet sor. Kiterjed továbbá az előzetes szervezés nélküli gyűlésekre is. Az alkotmánybírósági határozat rögzítette, hogy a bejelentési kötelezettség a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó valamennyi köztéri rendezvényre vonatkozik, kivételt képeznek azonban a spontán gyűlések, melyek esetében lehetetlen az előzetes bejelentés megkövetelése.

Felhívta a bizonyítással és a bizonyítékok értékelésével kapcsolatos eljárásjogi rendelkezéseket (Pp. 3. § (5) bekezdés, 4. § (1), 163. § (1), (2), (3), 164. § (1) és 206. § (1) bekezdés), majd rögzítette, hogy a felperes a megismételt eljárásban is azt adta elő, a perbeli esetben a petíció első átadásának megkísérlését követően a felperes (helyesen az alperes) volt az, aki a Kossuth téren nagy nyilvánosság előtt és rögzített módon az ott összegyűlteket arra hívta fel, hogy menjenek át a

Szabadság térre, és a tömeg kényszerítse ki a petíció beolvasását. Ez a felperes szerint azt jelenti, hogy az alperes szervezői tevékenységet látott el, hiszen meghatározta a rendezvény helyét, idejét, célját. Ugyancsak felperesi előadás volt, hogy az alperes a nyilvánosságban több esetben is a rendezvény szervezőjeként, irányítójaként azonosította magát. A Szabadság téri gyűlést nem lehetett választási gyűlésnek minősíteni. Végül a felperes előadta, hogy a szabálysértési ügyet a bíróság azért szüntette meg, mert arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a tüntetés szervezőjeként jogi tévedésben volt az akkori rendőri nyilatkozatok miatt. Az alperes előadásaként foglalta össze, hogy a Kossuth téren is és a Szabadság téren is spontán szerveződésű megmozdulás volt. A Szabadság téri eseményeket nem lehet elválasztani a Kossuth téren történetektől. A rendőrség különböző magas rangú képviselői, pl. az akkori budapesti rendőrfőkapitány és a rendőrség szóvivője is választási gyűlésekről tett említést és arról, hogy ezeket a rendezvényeket a rendőrség csupán biztosítja. Alperes is hivatkozott a szabálysértési ügyben meghozott határozatra, de abból azt emelte ki, hogy a tüntetés helyszínén semmilyen szabálysértést nem követett el, nem élt vissza a gyülekezési joggal. Előadta, hogy azért is mentesül a felelősség alól, mert ha mégis szervezőnek tekintené a bíróság, akkor is úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, folyamatosan együttműködött a felperes képviselőivel, követte azok utasításait a Szabadság téren. Nyomatékkal hivatkozott arra, hogy senkit sem hívott fel erőszak alkalmazására, az események elfajulásában nem volt szerepe.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy nem lehet feladata az alperes per tárgyát nem képező cselekvését értékelni vagy megítélni, és hogy a jogi szabályozás hiányosságai a jogalkalmazás révén nem pótolhatók. A Szabadság téri események az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem minősültek választási gyűlésnek. Köztudomásúnak minősítette, hogy a Magyar Televízió épületének ostrománál nem választási agitáció zajlott, nem pártok programját ismertették, nem hívtak fel a választáson történő részvételre. A Szabadság téren súlyos rendbontás történt. A gyülekezés elveszítette békés jellegét. Önmagában a rendőrség vezetőinek bármilyen téves következtetése vagy kommunikációja a rendezvényt nem tette választási gyűléssé. A helyzet megítélését nem könnyítette meg a rendőrség nem egyértelmű kommunikációja. A 75/2008. (V. 29.) AB határozat 3.1. pontja alatt értelmezett több személy, egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként spontán gyűlés jött létre. Nem merült fel arra adat, hogy az alperes a 2006. szeptember 18-i gyülekezést előre meghirdette volna, ott bárkinek a részvételét előre megszervezte volna. Az a magatartás, hogy a tömeget az alperes nyilvánosan a Szabadság térre hívta abból a célból, hogy a tömeg kényszerítse ki a petíció beolvasását, még nem meríti ki a szervezés fogalmát. Nem tette az alperest szervezővé az sem, hogy később alkalmanként azzal kérkedett, hogy az ő irányításával foglalták el a Magyar Televízió épületét, mert más nyilatkozataiban viszont úgy fogalmazott, hogy a tömeg spontán módon cselekedett. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes azért sem minősült a rendezvény szervezőjének, mert nem állt módjában a gyűlés napirendjét, eseményeit meghatározni, nem volt a megjelent tömeg irányítója. Az események befolyásolására a rendőrség felkérésére tett kísérletet, de ez nem vezetett eredményre. Nem az alperes határozta meg a

résztevők számát, cselekvőségét, nem állított fel rendezőket, tevékenységüket nem irányította. A megismételt eljárásban sem merült fel adat arra, hogy az alperesnek bármiféle szerepe lett volna a károkozó magatartásokban, az események elfajulásában, az erőszak kibontakozásában. A felperes által bejelentett tanúk igazolták, hogy az alperes a Szabadság téren maximálisan együttműködött a rendőrökkel, rendőri vezetőkkel. Az elsőfokú bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a Szabadság téri események vonatkozásában nem tekinthető a tüntetés szervezőjének, így az annak során keletkezett károkért nem tartozik felelősséggel, és ezen alapult a kereset elutasítása. Megjegyezte, hogy a Szabadság téren - a lefolytatott bizonyítás tanúsága szerint - az alperes az elvárható magatartást tanúsította a rendőrökkel való együttműködéskor, és már ezen ok miatt sem állapítható meg a kártérítési felelőssége. A jogalap hiányára vonatkozó álláspontja miatt a kártérítési igénnyel (helyesen annak összegszerűségével) érdemben nem foglalkozott.

A pervesztes felperest kötelezte a perköltség viselésére, ami a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet szerinti, mérlegelés alapján megállapított alperesi képviseleti költségből állt. A le nem rótt kereseti illetékről a rendelkezése azon alapult, hogy a felperes illetékmentességben részesül.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, keresetének a jogalap tekintetében történő helyt adást kért közbenső ítélet hozatalával, és az elsőfokú bíróság utasítását az összegszerűség tárgyában a per további folytatására. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, de abból helytelen következtetést vont le. Helyes az a megállapítás, hogy a Szabadság téri események nem tekinthetők választási gyűlésnek, hanem ott a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény zajlott. Az elsőfokú ítélet a 75/2008. (V. 29.) AB határozatban foglaltak alapulvételével elhatárolta a spontán gyűléseket a rendkívül rövid idő alatt, rapid módon megszervezett demonstrációktól. A felperes megítélése szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a Szabadság téren megtartott rendezvényt spontán gyülekezésnek minősítette. Ezzel szemben ún. gyors gyülekezés történt az alperes felhívására, amely rendezvény tekintetében az alperes szervezőnek minősült, és amelyből következően a rendezvény békés jellegének elvesztését követően az okozott károkért a szervező mögöttes felelőssége a Gytv. 13. § (1) bekezdése alapján a károkozókkal egyetemleges. Jelezte, hogy az ilyen jellegű - rendkívül rövid idő alatt, meghatározott cél érdekében megszervezett - demonstráció szervezőjének vizsgálatakor figyelemmel kell lenni a gyülekezés megszervezésének, lebonyolításának sajátosságaira. A Gytv. által az ún. normál rendezvények szervezője részére előírt feladatok teljesen azonos tartalommal, változatlan formában történő megkövetelése hibás következtetések levonására vezet. A Fővárosi Bíróság a Gytv. általános feltételeivel azonos tartalommal kívánta meghatározni az alperes által rapid módon szervezett rendezvényt. Ezzel ellentétben - értékelve, hogy a Gytv. hatálya kiterjedt a perbeli rendezvényre - egy rendkívül rövid idő alatt megszervezett demonstráció során nem szükséges feltétele a szervezői minőség, illetőleg az egyetemleges felelősség megállapíthatóságának, hogy a Gytv. által meghatározott, a szervezőre vonatkozó valamennyi feltétel

megvalósuljon. A bizonyítékokból egyértelműen megállapítható, hogy az alperes aktív kezdeményező, szervezési tevékenységet folytatott annak érdekében, hogy a jelenlévő személyeket az általa meghatározott cél érdekében befolyásolja. Az alperes szervezői tevékenysége egyrészt a rendezvény létrehozásában valósult meg. Ő volt az, aki a Kossuth téren egybegyűlt tömeg egy részét áthívta a Magyar Televízió székháza elé. Elmondta az egybegyűlteknél, hogy ott korábban mi történt, felszólította a tömeget, hogy menjenek át a Szabadság térre, és nem vitathatóan e beszéd hatására ment át a tömeg, vagyis az alperes aktív magatartása nélkül a Szabadság téren nem lett volna demonstráció. Tévesnek minősítette az elsőfokú bíróság azon érvelését, hogy az alperesnek nem állt módjában a rendezvény napirendjét, eseményeit meghatározni, nem volt irányítója a tömegnek. Felperes szerint az alperes ezeket a magatartásokat kifejtette, és az a körülmény, hogy a tömeget nem buzdította erőszakra, szervezői minőségén nem változtat. Az alperes a Magyar Televízió székházánál is kifejtett szervező tevékenységet, felszólalt az egybegyűlteket előtt, rendőri segítséggel a petíciót átadta az illetékes személynek. Több alkalommal is olyan személyként tűnt fel, aki képes volt irányítani a résztvevőket, rájuk hatást gyakorolni. A rendőrök is úgy kezelték, mint aki a rendezvény lebonyolítása szempontjából fontos személy, aki tud hatni a tömegre. Mindez szervezői tevékenységre utal. Felperes álláspontja, hogy az elsőfokú bíróságnak az összes becsatolt bizonyítékot együttesen kellett volna értékelnie. A bizonyítékok ilyen értékelése pedig részletesen bemutatja azt az okfolyamatot, ahogy a Szabadság téri rendezvény kezdődött, és e rendezvény során tanúsított alperesi szervezői szerepet. A Gytv. rendszerében a szervezőkre több fontos feladat hárul, ilyen pl. a rendezvény rendjének biztosítása. A szervezés körülményeire tekintettel az ún. gyors gyülekezések esetében sem lehet azt mondani, hogy előzetes bejelentés hiányában a szervező mentesül a részére meghatározott esetleges részfeladatok alól, így pl. a rendezvény biztosításában is - a körülményekhez képest együttműködve a hatósággal - részt kell vennie. A szervező kiemelt felelősségét az is hangsúlyozza, hogy a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) önálló alakzatban szabálysértéssé nyilvánítja a szervező bizonyos magatartási formáit. Az alperes szervezői minőségét bizonyította akkor is, amikor a rendőrség képviselőivel a helyszínen együttműködött, a tömeget irányította, magatartásával érdemben megpróbálta befolyásolni az eseményeket. A Gytv. hatálya alá tartozó rendezvények esetében a szervezőt felelősség terheli a résztvevők által okozott károk megtérítéséért. A rendkívül rövid idő alatt megszervezett demonstrációk esetében a szervezőt fokozottan terhelik a rendezvény megszervezésével, annak békés lefolytatásával kapcsolatos feladatok éppen azért, mert a rendőrség a bejelentés hiánya miatt nem tud felkészülni a rendezvény biztosítására. Az alperes Gytv. 13. § (1) bekezdése szerinti egyetemleges felelőssége tehát fennáll. Az elsőfokú ítélettel szemben állította, hogy az alperes nem úgy járt el a rendezvény szervezése, megtartása kapcsán, ahogy az az adott helyzetben elvárható lett volna, így közvetetten bár, de magatartásával hozzájárult a rendezvény ismert körülmények közötti lefolyásához.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban

eleget tett a hatályon kívül helyező végzésben foglaltaknak, helyesen és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy nem terheli kártérítési felelősség. A tényállás megállapítása során helyesen hívta fel a 75/2008. (V. 29.) AB határozat indokolásának 3.1. pontját, és helyesen jutott arra a következtetésre, hogy 2006. szeptember 18-án olyan spontán gyűlés jött létre, amely nem előre eltervezett és megszervezett volt, hanem egymástól független, több személy cselekvésének eredménye. Nem volt a tömeg irányítója, nem határozhatta meg a résztvevők számát, cselekvőségét, nem állíthatott rendezőket, nem lehetett irányítója a megjelent tömegnek. Éppen a felperes által meghallgatni kért tanúk igazolták, hogy a Szabadság téren maximálisan együttműködött a felperessel, az elvárható magatartást tanúsította, és ezért kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

A felperes fellebbezése a következők szerint részben alapos.

A peres felek az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek minősítették, és a releváns tényállást a másodfokú bíróság is helyesnek találta. Az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával azonban, miszerint az alperes nem minősült a 2006. szeptember 18. napján a Magyar Televízió székháza előtt lezajlott rendezvény szervezőjének, nem értett egyet.

Az eljárás jelen szakaszára már az alperes sem tette vitássá, hogy 2006. szeptember 18. napján a Magyar Televízió székháza előtt nem választási gyűlés zajlott, ami nem tartozna a Gytv. hatálya alá (3. § a) pont), mert az elsőfokú bíróság ezt kimondó indokolása ellen külön fellebbezéssel nem élt. Mindazonáltal a másodfokú bíróság rögzíti, hogy e tárgyban az elsőfokú bíróság álláspontjával, az ítéletében kifejtett indokolással egyetért.

Az elsőfokú bíróság ítéletében nem zárta ki annak jogi lehetőségét, hogy egy előre be nem jelentett, spontánnak minősülő tüntetésnek lehetne szervezője, csak a perbeli esetben számba véve a Gytv. által meghatározott, a szervezőre telepített, úgyszintén 15/1990. (V. 14.) BM rendelet szerint a szervezőt terhelő feladatokat, jutott arra a következtetésre, hogy az alperes nem minősül szervezőnek.

A másodfokú bíróság álláspontja ezzel kapcsolatban a következő. A Gytv. a szervező feladatait, kötelezettségeit annak tükrében határozza meg, hogy a törvény alapvetően az előzetesen bejelentett gyülekezés szabályait tartalmazza. Értelmszerűen a be nem jelentett gyülekezés esetén pl. a bejelentéshez kapcsolódó szervezői feladatok nem teljesülhetnek, azok hiánya nem vezethet olyan megállapításhoz, hogy mert a törvényben meghatározott feladatok összessége nem teljesült, ezért nem is lehet szervezőről beszélni.

Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság a 75/2008. (V. 29.) AB határozatát az alapeljárás elsőfokú ítéletének meghozatala után hirdette ki, azonban döntésének mindazon részei, amelyek a hatályos jogszabályok értelmezésével kapcsolatosak, irányadónak tekintendők. Az Alkotmánybíróság a jelen ügy szempontjából releváns

körben megkísérelte a békés célú spontán gyűlések osztályozását (IV.3.1.). Eszerint 1.) a valóban spontán gyűlések nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként. 2.) Ettől némiképp eltérőek azok az olykor művészi, máskor inkább politikai célú megmozdulások, amelyekben a résztvevők gyors információcserét (például internet, mobiltelefon) követően rövid időre (általában csak percekre) összegyűlnek, és figyelemfelkeltő, meglepetéskeltő megjelenésükkel hívják fel a figyelmet magukra és az így megjelenített gondolatokra (flash mob vagy villámcsődület). Végül 3.) a spontán gyűlésektől megkülönböztethetők azok a szervezett rendezvények, amelyeket a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül lehet csak megtartani, mert a rendezvény későbbi megtartása értelmetlen volna.

A másodfokú bíróság megint csak egyetértve azzal az elsőfokú ítéleti levezetéssel, hogy a 2006. szeptember 17-18-i Budapest, V. kerület Kossuth téri és a szeptember 18-i Szabadság téri történéseket egymástól el kell választani, azt tekintette irányadónak, hogy az előbbi helyen 2006. szeptember 17. napján elkezdődött előre be nem jelentett gyülekezés a felsorolás 1.) pontja szerinti, valóban előre el nem tervezett és meg nem szervezett volt, ez azonban a másnapi Szabadság téri gyülekezésre már nem igaz. 2006. szeptember 18-án a Szabadság téren az Alkotmánybíróság osztályozása szerinti 3.) jellegű gyülekezés valósult meg, ami - ahogy a leírásában is szerepel - szervezett rendezvény. Ha egy rendezvény szervezett, akkor van(nak) olyan személy(ek), akik mindazokat a tevékenységeket kifejtik, amit a bejelentett gyülekezés esetén a szervező megtesz, kivéve azokat, amelyek közvetlenül a bejelentés intézményéhez kapcsolódnak. Ha pedig van olyan személy, aki a gyülekezés létrehozása, megtartása érdekében megteszi mindazt, amit egy szervezőnek meg kell tennie, akkor őt e minőségéből eredő kötelezettségek is terhelik.

A spontán gyülekezés lényege, hogy időbeli okból nem lehet eleget tenni a Gytv. bejelentési kötelezettséget szabályozó előírásának, ezáltal a bejelentéssel kapcsolatos szervezői feladatokat a szervezőnek nem kell (nem lehet) teljesíteni. A szervező feladata meghatározni a rendezvény idejét, ezt az alperes megtette, amikor a Kossuth téren már jelenlévő tömeget arra szólította fel, hogy menjenek át a Szabadság térre. Az új rendezvény időpontja nem pl. két órával későbbi időpontra vagy másnapra lett meghatározva, hanem azonnal, ahogy aztán a tömeg a felhívásra át is vonult a Kossuth térről a Szabadság térre. Az alperes meghatározta a rendezvény célját, egyben napirendjét, még pedig azáltal, hogy a korábbi sikertelen kísérlet után a rendezvény hatására érjék el, hogy a Magyar Televízióban vegyék át és olvassák be a Kossuth téri tüntetők által összeállított petíciót. Azzal, hogy a Kossuth téren gyülekező tömeget szólította fel az átvonulásra, meghatározta a résztvevők várható létszámát. Az alperes - a tárgyalás anyagává tett felvétel szerint -, amikor először eredménytelenül távozott a Magyar Televízió épületéből, azt közölte: ő majd bemondja a Kossuth téren, hogy mind a 10.000 ember jöjjön át a Szabadság térre (19. P. 25.754/2008/4. számú jegyzőkönyv 5. oldal utolsó bekezdés), vagyis ilyen módon is meghatározta a résztvevők várható létszámát.

Nem határozta meg a rendezvény zavartalan lebonyolítását biztosító rendezők számát, minthogy a szervező e feladatát figyelmen kívül hagyta. Ugyanakkor, mielőtt a tömeget átvonultatta volna a Szabadság térre, elmulasztotta azt a felhívást, hogy a rendezvény békés jellegét a résztvevők tartsák tiszteltben. (Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy a Kossuth téri rendezvény esetén a rendőrségnek azért nem volt oka fellépni a résztvevőkkel szemben, mert az nem veszítette el békés jellegét.) Ha valaki úgy ítéli meg, hogy egy adott ok miatt - jelen esetben, hogy a közszolgálati televízió nem olvasta be a tüntetők követelését -, arra azonnali reagálásként rendezvényt kell tartani, akkor is vonatkozik rá a Gytv., ahogy ezt az Alkotmánybíróság kifejtette, és terheli a 11. § (1) bekezdésében írt kötelezettség, vagyis hogy a rendezvény rendjének biztosításáról gondoskodnia kell. Ez nem valósul meg önmagában azáltal, hogy a már kialakult rendbontás után a rendőrséggel együttműködik, mert a Gytv. 11. § (2) bekezdése értelmében a rendőrség főszabályként éppen a szervező kérésére kell hogy közreműködjön. Az alperes a Gytv. 12. § (1) bekezdésében írt kötelezettséget sem teljesítette, amikor az agresszívvá vált tömeg a jelenlévő rendőrökre támadt, a rendezvény helyszínén lévő vagyontárgyak rombolásába kezdett, mert nem arra szólította fel a tömeget, hogy oszoljon fel, hanem csak azt a rendőrségtől származó kérést tolmácsolta, hogy a tömeg húzódjon hátrébb. Az, hogy a kialakult, az aktív közreműködésével kialakított helyzet konszolidálása érdekében a rendőrség bizonyos kéréseit megpróbálta teljesíteni, nem jelenti azt, hogy Gytv. 11. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségnek eleget tett, és ahogy ezt az elsőfokú ítélet tartalmazta, az adott helyzetben elvárható magatartást tanúsította volna. Végül tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság abban kérdésben, hogy a rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 9. § (2) bekezdése, 12. § a), b) és f) pontjai olyan szervezői feladatokat határoznak meg, amelyek teljesülése a szervezői tevékenység kritériumát jelentik. E rendelet alapvetően a Gytv. hatálya alá tartozó bejelentéshez kötött rendezvényekhez fűződő szabályokat tartalmaz, hiszen 1-8. §-aiban ténylegesen a bejelentésekkel kapcsolatos eljárási szabályokat fogalmazza meg. Az elsőfokú bíróság által felhívott 9. § (2) bekezdése a rendbiztos kijelölését arra az esetre szabályozza, ha a szervezők a rend fenntartásához a rendőrség közreműködését kéri, ugyanakkor nem teszi kötelezővé a rendőrség közreműködésére vonatkozó kérelmet. Így, ha a szervező vagy azért, mert bizonyos abban, hogy a rend fenntartásához nem kell rendőri közreműködés, vagy azért, mert nem törődik azzal, hogy adott esetben a rend fenntartásához szükséges lehet a rendőri közreműködés, ilyen irányú kérelmet nem közöl, értelemszerűen rendbiztos sem jelölhető ki, miáltal a rendelet 12. §-ának alpontjaiban felsorolt rendbiztosi kötelezettségek sem teljesülhetnek.

Összefoglalóan az olyan a szervezett rendezvény esetén, melyet a rendezvényre okot adó esemény miatt rendkívül rövid időn belül lehet csak megtartani, mert a rendezvény későbbi megtartása értelmetlen volna, a szervezőnek az ilyen típusú rendezvényekhez igazított feladatait, tevékenységeit kell csak számba venni, és ha azok teljesülnek, miként az előbbieken kifejtettek szerint teljesültek, akkor az e feladatokat ellátó, tevékenységeket megvalósító személy a rendezvény

szervezőjének minősül. Mivel a Gytv. hatálya kiterjed az ilyen jellegű szervezett rendezvényre is, érvényesül a Gytv. 13. § (1) bekezdése szerinti felelősség is.

Az alperes vitatta, hogy a felperes a Gytv. 13. § (1) bekezdésében írt harmadik személynek minősülne. E kérdéssel az elsőfokú bíróság eltérő álláspontja miatt nem foglalkozott. A törvény maga nem részletezi, hogy kit tekint e rendelkezés alkalmazása során harmadik személynek. A Gytv. 13. § (1) bekezdése értelmében a rendezvény résztvevője által okozott kárért a károsult harmadik személlyel szemben a szervező a károkozóval együtt egyetemlegesen felelős. A másodfokú bíróság értelmezése szerint mindenki, aki nem résztvevője a rendezvénynek, harmadik személynek minősül. A felperesnek a Szabadság téri rendezvény lebonyolításában nem volt szerepe, a felperesnek amiatt kellett a helyszínen megjelennie, mert a rendezvény fenyegette a Magyar Televízió működését. Téves az az alperesi megközelítés, hogy a felperesnek arra tekintettel, mert a közrend és közbiztonság védelme törvény által szabályozott feladata (Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 1. § (1) bekezdés), el kellene tűrnie, hogy e feladata teljesítése során számára kárt okozzanak, és e kárt viselnie kellene. A jogellenes magatartással előidézett kárt a jogellenes magatartás tanúsítója köteles megtéríteni, de a Gytv. 13. § (1) bekezdése a szervező személyében további felelőst is állít. Az alperes akkor mentesülhetett volna a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a rendezvény szervezése és megtartása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes a Szabadság téri rendezvény békés lefolytatása érdekében semmit sem tett, önmagában az, hogy amikor általa sem vártan az indulatok elszabadultak, és a rendezvény nyílt erőszakba és rombolásba torkolt, megkísérelte a rendőrséggel az együttműködést, már késő volt, mert mindezt a szervezés és a megtartás kezdetétől kellett volna tanúsítania. E helyen kell megjegyezni, hogy nem megengedhető az a felfogás, miszerint bejelentési kötelezettség nélküli rendezvény szervezőjét a felelőtlenség ernyője védje akkor, amikor éppen a rendezvény jellegére tekintettel a közrend, a közbiztonság fenntartásáért felelős szervezeteknek nincs módjuk felkészülni a rendezvénnel járó következményekre.

A felperes okiratokkal kísérelte meg bizonyítani a tárgyi eszközeiben bekövetkezett károsodást, azonban az elsőfokú bíróság az összecszerűséggel kapcsolatos minden felvetést azzal a tájékoztatással vetett el, hogy a jogalap körében kíván önálló döntést hozni. Mivel a felperes tárgyi eszközeiben, a felperes tulajdonát képező felszerelési tárgyakban bekövetkezett kár mértékére az elsőfokú bíróság a bizonyítást nem folytatta le, arról másodfokú bíróság nem tudott dönten, ezért a Pp. 213. § (3) bekezdése szerinti közbenső ítélettel megállapította a keresettel érvényesített jog fennállását, mert a károsodás bekövetkezése bizonyított. Az elsőfokú bíróságnak a Pp. 253. § (4) bekezdése értelmében a követelés összegére a tárgyalást folytatnia kell.

A felperes előadta, hogy kára azon okból is bekövetkezett, hogy a Szabadság tér kiürítésében 510 rendőr vett részt, akik a feladatot túlszolgálat keretében látták el, melynek díja kárként jelentkezett. A rendőrség ellenérték fejében végezhető

szolgáltató tevékenységéről szóló 16/1999. (II. 5.) Korm. rendelet nem sorolja fel a be nem jelentett gyülekezés feloszlátását azok között az esetek között, amikor a rendőrség a közreműködését, mint szolgáltatást ellenérték fejében végezné. A perbeli esetben a gyülekezés feloszlátását a felperes közhatalmi feladata keretében látta el, mellyel kapcsolatos többletkiadások a Ptk. 355. § (4) bekezdésében szabályozott kár fogalmának nem feleltethetők meg, ezért a keresetet a másodfokú bíróság e vonatkozásban a Pp. 213. § (2) bekezdése szerinti részítélettel elutasította.

Végül a másodfokú bíróság rögzíti, hogy az alperes által hivatkozott szabálysértési határozatban foglalt döntés, az abban írt tényállás a Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében nem köti. Az Sztv. 152. § (1) bekezdése a bejelentési kötelezettséghez kötött összejövétel, felvonulás vagy tüntetés bejelentés vagy a tervezett új időpontról való előzetes tájékoztatás nélkül vagy a rendőrség tiltó határozata ellenére történő szervezését, megtartását minősíti szabálysértéssé, tehát eleve a szervezői tevékenységhez, szervezői minőséghez köti a szabálysértés megvalósíthatóságát. A szabálysértési bíróság az eljárást nem azért szüntette meg, mert a cselekmény nem szabálysértés, vagy azt nem a felelősségre vont személy követte el (Sztv. 84. § (1) bekezdés a) pont), hanem az Sztv. 9. § (2) bekezdése szerinti felelősséget kizáró okot állapított meg. A szabálysértési eljárás megszüntetése azonban csak annyit jelent, hogy az alperes a szabálysértés jogkövetkezményei alól mentesült. Más jogszabály által felállított felelősségi alakzat megvalósulását ez nem érinti.

Mivel a pernyertesség - pervesztesség aránya az összegszerűségről történő döntésig nem állapítható meg, a perköltség viseléséről nem hozható döntés. Ezért a másodfokú bíróság a felperest mentesítette az elsőfokú ítéletben írt, az ellenérdekű fél javára megítélt perköltség megfizetése alól.

, 2011. január 27.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: